

Formule 1 na hřbetu koně

Seriál o světově proslulých, ale v České republice okrajových sportech nemůžeme otevřít ničím výjimečnějším. Koňské pólo pochází ze stepí Střední Asie, odkud se ještě před naším letopočtem dostalo na dvory vládařů Perské a následně Parthské říše. Z prostoru dnešního Íránu se postupně rozšířilo do celého světa. Největší slůžbu mu ale – jako ostatně mnoha sportům – udělali Britové.

Novou kratochvíli objevili v Indii, změnili jí jméno z „pulu“ – výrazu pro míček – na polo a to začali provozovat všude, kam vkročila jejich koloniální noha. Aby toho nebylo málo, i do Argentiny, která je považována za světovou špičku v dnešním pólu, se tenhle sport dostal díky Britům, lépe řečeno díky emigrantům z Anglie a Irsku.

Česká stopa

Do České republiky se koňské pólo dostalo naopak relativně nedávno. První sportovní klub – La Republica Polo Club – byl založen v roce 2007. „Za první republiky u nás nevznikla potřebná tradice. Po revoluci tak nebylo na čem stavět. Je to škoda, Češi jsou ‚koňský‘ národ, spousta lidí má koně, jezdí na nich sportovně nebo rekreačně. Přesto se tady koňské pólo nehrálo,“ vysvětluje pozdní uvedení sportu do našich končin Jan Průcha.

Koňské pólo se u nás ale rozmáhá. Věnují se mu ve čtyřech klubech: k La Republice se přidal pražský Aviator Polo Club, Noe Polo Club v Křtinách a Polo Club Slušovice. V okolních státech, hlavně v Německu a Rakousku, je tenhle sport rozšířenější. A překvapivě se mu daří i na Slovensku, ale hlavně v Polsku. Tam hlavně proto, že Poláci umějí získat prostředky na vybudování hřišť.

„Hřiště na koňské pólo musí být rovné, travnaté, a hlavně je velké jako deset fotbalových hřišť. Takových míst není tolik. V České republice má ‚full-size‘, tedy správně velké hřiště jenom klub v La Republice. Ostatní hrají na menších,“ konstatuje hlavní výzvu českého koňského póla Jan Průcha. Farma Noe v Křtinách u Brna má pro koňské pólo zase nejlepší zázemí v Čechách. Vděčí za to nadšení svého majitele Marka Polana a jeho rodiny, který je zároveň prezidentem České asociace hráčů koňského póla.

Vtáhnout veřejnost

Kromě drahých hřišť je ale podle Jana Průchy koňské pólo dostupný sport. „Náklady se neliší od jiného jezdeckého sportu. Ustájení koně stojí stejně, registrační poplatky taky. Problém je,

Když ho jednou zkusíte, už mu propadnete. Tak popisuje koňské pólo Jan Průcha, viceprezident české asociace hráčů tohoto noblesního sportu. Sám se do skórování ze hřbetu cválajícího koně zamiloval před dvanácti lety. A věří, že tenhle na první pohled exkluzivní sport má v Česku velkou budoucnost. Jenom musí přesvědčit veřejnost, že není pro nás běžné lidi tak nedostupný, jak se jeví.

že když se snažíme oslovit lidi z jiných jezdeckých sportů, už jsou v té své disciplíně moc dobří a nechtějí se učit nic nového. Proto většina nových českých hráčů koňského póla nemá předchozí sportovní zkušenosti s jízdou na koních," popisuje složitost náboru nových talentů Jan Průcha.

Možná i proto je hráčů registrovaných v české asociaci méně než sedmdesát. Změnit to chce Akademie koňského póla, ale také netradiční propagační turnajová šňůra Taxis Polo, kterou organizuje právě Jan Průcha. „Hrajeme na trávě, na písku, na sněhu. Hrajeme v menším formátu – takzvané aréna pólo –, aby bylo divácky víc atraktivní. Když ale chceme tenhle sport představit veřejnosti, používáme větší míček, o přestávce diváky posadíme na koně, chceme je do toho vtáhnout," popisuje Jan Průcha svůj projekt propagace koňského póla. Mimochodem, vstup je pro veřejnost zdarma...

Koňská stáj F1

Když mluvíme o dostupnosti koňského póla, nemůžeme nezmínit jednu malou komplikaci. „Na zápas v našich končinách vám stačí dva koně, alespoň je podle pravidel prostřídáte," říká jen tak mimochodem Jan Průcha. Důvodem je pravidlo, podle kterého nesmíte dvě po sobě jdoucí „čaky" – hlavní úseky zápasu – odehrát na stejném koni.

Profesionální klání trvají osm „čak", ty pro naše hráče běžnější mají čtyři nebo šest úseků. Proto není neobvyklé, že si hráč na zápas přiveď i čtyři koně. To je podle Jana Průchy optimum, ideální je, aby měli hráči koní pět – hodí se mít jednoho náhradníka.

Jiné počty používá světová špička. „Na ty nejprestižnější turnaje si hráči berou i čtyřicet koní. Každý. V týmu máte čtyři hráče, takže pro jeden tým musíte ustájit 160 koní. Vynásobte si to šesti týmy, které na turnaj přijedou, a je jasné, že se nemůže odehrát jen tak někde," vysvětluje Jan Průcha. Taková stáj často cestuje speciálně upravenými letadly. A že v tomhle sportu létají na té nejvyšší úrovni i opravdu velké peníze, dokazuje i cena jednoho špičkového koně pro koňské pólo. Polo pony, jak se jim říká, stojí často i milion britských liber...

Královská stopa

Mnoho částek v našem rozhovoru uváděl Jan Průcha v britských librách. Důvod je prostý – Velká Británie se nejenom zasloužila o rozšíření tohoto skvělého sportu, je ale hlavně stále místem nejprestižnějších klání. Po věstnou Mekkou je Guards Club, kam se na zápasy koňského póla chodí dívat i sama královna. Sportu pomohl i zájem arabských šejků, kteří neváhají do póla investovat spousty peněz.

Přes tradici a ropné investice je rájem koňského póla Argentina. Podle Jana Průchy na tom není nic překvapivého. „V koňském pólu znamená kůň tak 75 až 80 procent úspěchu. Díky nádherné přírodě a pastevecké tradici mají Argentinci skvělé podmínky pro chov koní," vysvětluje. V Argentině je podle něj koňské pólo sportem číslo dvě, hned po fotbalu.

„Z dvaceti nejlepších hráčů koňského póla je i díky tomu devatenáct z Argentiny. A ten dvacátý je Uruguayec," podtrhuje Jan Průcha dominanci Jihoameričanů. O významu koní svědčí i to, že je na mezinárodní úrovni povoleno používat v zápasech koně klonované. Majitelé velkých stájí tak patří ke špičce v oblasti klonování zvířat. „My si u nás myslíme, že nejvyšší úroveň koňského sportu je parkur, jenže v koňském pólu se točí opravdu miliardy. To je jiná úroveň," tvrdí Jan Průcha. Peníze se ale v tomhle sportu také točí tak nějak vznešeně: je to jeden z mála sportů, ne-li jediný, na který je totiž zakázáno sázet.

Handicap, který chcete zvyšovat

V koňském pólu, stejně jako v golfu, se kvalita hráče definuje přes jeho nebo její handicap. Na rozdíl od golfu ale hráči póla chtějí mít handicap co nejvyšší, nejlepší je desítka. Čím vyšší číslo, tím jste lepší hráč. „Zvláštností handicapu je i to, že nezáleží jenom na vašich schopnostech hrát pólo, ale také na tom, jestli koně vlastníte, jestli máte pro ně zájem, vlastní hřiště a podobně," vysvětluje Jan Průcha.

Handicap je důležitý pro samotné zápasy. Součet handicapů všech hráčů určuje handicap týmu a s ním nastupuje do klání. Rozdíl ve výši handicapů týmů určuje úvodní skóre zápasu. Pokud je jeden tým v handicapu o dva body slabší než jeho soupeř, získává hned na úvod dva góly. Tak je tomu u formátu hry s osmi úseky, s osmi „čakami". Pokud jsou „čaky" jenom čtyři nebo je jich šest, tak se handicap dělí. Zápas tak může někdy začít se skóre 1,5 k nule.

V našich končinách mají nejlepší hráči handicap plus jedna, v kontinentální Evropě jsou hráči i s úrovní plus pět. V Anglii je jich několik s plus šestkou. Má české koňské pólo na hráče s lepším handicapem? „Na trojku nebo čtyřku se dostaneme, i když to bude dlouhá cesta. Handicapu plus šest se ale asi nedožijí. Nechci být pesimista, ale je to v nedohlednu. Musíme do sportu investovat, jezdit na špičkové turnaje a pak se někam posuneme," myslí si Jan Průcha.

Skvělá investice

Investice do koňského póla se podle něj možným sponzorům hodně vyplácí. „Jsou to malé částky v porovnání s jinými marketingovými nástroji. A máte možnost vzít své obchodní partnery na něco opravdu exkluzivního, získat nové kontakty, představit svou společnost," vyjmenovává výhody zatím malého sportu Jan Průcha. Sám se k pólu dostal právě díky snaze získat nové zákazníky.

„Mám firmu, která instaluje automatizaci do velkých vil. Myslím jsem si, že na koňském pólu potkám možné zákazníky, a tak jsem se přes guru českého koňského póla a známou PR manažerku lady Martinu Lowe dostal do Letňan. Tam se mě ujal Achim Jähnke, propagátor koňského póla. Zeptal se mě, jestli umím jezdit na koni. Jezdil jsem rekreačně, moc rád. Tak mě rovnou posadil do sedla a já tomu sportu propadl," vzpomíná na své začátky Jan Průcha.

Koňské pólo hraje dvanáct let a stále si to užívá. „Nevěřil jsem, že se něco takového dá zažít na koni," tvrdí. Přidává k tomu potřebu starat se o koně, které má dva. „To není jako po golfu, když odložíte hole do kouta. S koňmi přichází i odpovědnost a starost o ně," vysvětluje. A doplňuje, že je to sport hodně univerzální – spojuje totiž minimálně čtyři jiné.

„Je v tom jízda na koni, ale také taktika z ragby a strategie z šachů. A samozřejmě švih pálkou, tedy maletou, to je podobné jako golf nebo tenis..." láká případné zájemce Jan Průcha.

Dokud se udržíte v sedle

Kdy podle Jana Průchy začít? „Ve chvíli, kdy se dítě udrží v sedle," tvrdí s úsměvem. A dodává, že sedlo, lépe řečeno schopnost se v něm udržet, definuje také, dokdy se koňskému pólu můžete věnovat. „Protože 75 procent úspěchu záleží na koni, je normální, že na dobré úrovni hrají koňské pólo i lidi po sedmdesátce."

I přes dramatický cval či trysk a malety mávající ve vzduchu je podle Jana Průchy koňské pólo bezpečný sport. „Všechna pravidla koňského póla mají za cíl eliminovat nebezpečné situace. Nemáme moc technických pravidel typu ofsajd. Když něco porušíte, tak jde o bezpečnost, a za po-

Pravidla podle wiki

Dva týmy po čtyřech jezdcích proti sobě nastupují na hřišti 274 × 146 metrů. Zápas je rozdělen na několik úseků. Jeden úsek, „čaka" (chukka), trvá 7,5 minuty, odděluje je tři až pět minut dlouhá přestávka. Jeden zápas se obvykle skládá z šesti, někdy jen ze čtyř úseků, profesionální turnaje se hrají na osm. Poslední „čaka" se hraje sedm minut – inu Britové.

Na hřišti je vyznačeno několik čar odpalu (27, 36 a 54 metrů), středové T pro úvodní vřazování a postranní čáry. Na užších stranách jsou umístěny branky, tvořené dvěma sloupky 7,63 m vzdálenými bez příčného břevna. U každé branky jsou dva brankoví rozhodčí, kteří sledují, zda míček prošel brankou regulérně. Hru řídí jeden rozhodčí, kterému sekundují čároví.

K vybavení hráče patří páłka (mallet), rukavice, přilba, chrániče kolen a samozřejmě kůň.

Těch má každý hráč několik, většinou s jedním neodehraje víc než dva úseky hry. Nejlepšího koně si nechává na závěrečný úsek, který bývá rozhodující. Koně jsou kříženci argentinských Criollos a anglických plnokrevníků. Říká se jim polo pony. Musejí být rychlí, obratní.

rušení jsou různé výšky trestů. Když tahle pravidla dodržíte, pak žádné nebezpečí nehrozí. Samozřejmě, v zápalu hry se i ti nejlepší hráči dopustí faulů, to nelze vyloučit," tvrdí Jan Průcha.

V koňském pólu je například povoleno hákování, to se musíte k protihráči přiblížit pouze z pravé strany. Kdybyste ho chtěli z linie útoku vytlačit – a tak zabránit gólu – můžete, ale jenom přiblížením zleva a pod úhlem ne větším než 30 stupňů. Vše jiné je faul.

Mimochodem, právě kvůli bezpečnosti se musí páłka držet jen v pravé ruce. „Pro leváky to je možná nevýhoda, na druhé straně svou lepší rukou ovládají koně, takže se to možná vyrovná," myslí si Jan Průcha.

Co jiného dělat?

Dynamičnost hry, přísná pravidla, odpovědnost, kterou s sebou nesou koně, a také duch týmu jsou tím, čemu na koňském pólu propadl Jan Průcha. „Jakmile jednou začnete hrát koňské pólo, vycházky na koni vás přestanou bavit, přijdou vám nudné..." tvrdí.

Sám by se chtěl koňskému pólu věnovat i v důchodu. „Chtěl bych trénovat děti. Protože co jiného budete v důchodu dělat? V pětadesátce jste pořád aktivní, ale byznys vás už nebere. Tak co dělat? Začnete malovat, fotografovat, cestovat. Pólo je pro mě ideální – jste na čerstvém vzduchu, jste s dětmi. Za mě prostě super." ■